

Bir Seramik Duayeninin Ardından: Füreyâ Koral

After a Ceramics Doyenne: Füreyâ Koral

Öğr. Gör. - Lecturer **Emel Mülayim Oral**
Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü, Antalya
Akdeniz University Faculty of Fine Arts Ceramics Department, Antalya

Füreyâ Koral'ı kaybedişimizin onuncu yılına ithafen onu saygıyla anıyoruz.

Füreyâ Koral'ın Yaşamı

Füreyâ Koral, Türkiye'nin yetiştirdiği en özgün kişilikteki, nadir sanatçılardan birisidir. Füreyâ, 1910 yılında İstanbul'da Büyükkada'da doğdu. Büyükkada o yıllarda sekiz-on Osmanlı ailesinin gönüllü sürgün yeri idi. Şakir Paşa ailesi de sarayın baskısından ve politik çekişmelerinden kaçan bu kalabalık ailelerden birisiydi. Füreyâ'nın babası, Atatürk'ün silah arkadaşlarından General Emin Koral, annesi ise Şakir Paşa'nın büyük kızı

In memoriam: Tenth anniversary of the death of Füreyâ Koral

Füreyâ Koral's Life

Füreyâ Koral is one of the rare fine artists of Turkey with a most original personality. Füreyâ was born in İstanbul-Büyükkada in 1910. Those years, Büyükkada was the voluntary exile place of 8-10 Ottoman families. Şakir Pasha Family is one these populated families fleeing from the suppression of the palace and political conflicts. Füreyâ's father is General Emin Koral, Atatürk's comrade in arms; her father is

Hakiye Hanım'dır. Füreyâ Koral'ın çocukluk çağı, yeşillikler içinde bulunan kocaman bir ahşap konakta, yakın akrabalarının arasında geçer. Bir cami ile kilise arasına inşa edilmiş olan üç katlı Osmanlı konağının bu özel konumu, içinde barındırdığı ailenin bir çok ferдинin yaşam tarzını da etkilemiştir. Batının ve doğunun kültür yapısını yaşam tarzlarına yansıtan aile fertleri, yaptıkları sanata da bunu yansıtmışlardır.

Füreyâ Koral, yıllar sonra seramik sanatının içinde kendini bulduğunda, Şakir Paşa Konağı'nın kendi üzerinde bıraktığı bu etkiyi şöyle ifade eder: "Bense kendimi hiç doğuya ait hissetmedim yaşamım boyunca. Bir gün seramiğe başladığımda bir de ne göreyim, içimden taşan tüm imgeler, hayranı olduğum batı toplumunun zevkini, felsefesini biçimini değil de benim doğup büyüdüğüm toprakların renklerini, biçimlerini, simgelerini yansıtıyor. Ben Osmanlı laleleri, karanfilleri ve söğütlerinin, Kütahya yeşilinin, kiremit kırmızısının hele de Akdeniz turkuvazının tutsağı imişim...Ben tepeden tırnağa Bizans, İstanbul ve Anadolu imişim, meğer!"¹ Bu sözlerle Füreyâ Koral, konağın, sanatı üzerindeki etkisini açıkça göstermektedir

Bundan sonra Füreyâ Koral, sanatını Anadolu kültürünün özüyle besleyecektir. Ayşe Kulin, "Füreyâ" romanında Şakir Paşa Konağı'nın, aile bireyleri üzerindeki etkisini Füreyâ Koral'ın anlatımıyla şöyle ifade eder: "Biz Şakir Paşa Köşkü'nün çocukları, sanki bir ana-babanın değil de bu ahşap Osmanlı konağının tohumlarıydık. Köşk, bizi dokuz ay yerine yıllarca rahminde

Hakiye Hanım, eldest daughter of Şakir Pasha. Füreyâ Koral's childhood was spent among her close relatives in a huge wooden mansion surrounded by plants. This special position of the three-storeyed Ottoman mansion, built between a mosque and a church, has affected the lifestyle of many members of the family it accommodated. Family members, reflecting the cultural structure of the West and the East to their lifestyles, have also reflected these onto their art.

Finding herself in the art of ceramics years later, Füreyâ Koral expresses the impact left by Şakir Pasha Mansion on her as follows: "I never felt myself to be a part of the East all my life. When I started working with ceramics one day, suddenly I saw that all symbols exuding from within me reflected not the taste or philosophy or style of the Western society I admired but the colors, forms and symbols of the lands I was born in and grew upon. I had been the slave of Ottoman tulips, carnations and willows, the green of Kütahya, brick red and more so, of the turquoise of the Mediterranean. I guess I was Byzantium, İstanbul and Anatolia from top to bottom!"¹ With these words, Füreyâ Koral demonstrates the impact of this mansion on her art clearly.

From then on, Füreyâ Koral would nurture her art with the essence of Anatolian culture. In her novel "Füreyâ", Ayşe Kulin expresses the impact of Şakir Pasha Mansion on family members in Füreyâ Koral's words: "We, the children of Şakir Pasha Mansion, were the seeds of not a mother and a father but this wooden Ottoman mansion. The mansion has penetrated our genes and bone marrows and has given her sap to us as if she had carried us in her womb for years, instead of nine months. All accumulation and experience we acquired in our later lives, any pain and joy, any gains and losses were added on the mortar of that mansion, which figured our spirit."² Füreyâ Koral's aunts Fahrünissa and Aliye also would take their share of the lifestyle of the mansion and would reveal this in their arts years later as a natural consequence. The impact of Ottoman art today should be sought here.

In 1914, Füreyâ's grandfather was killed as a result of an accident. The First World War has started. Turkey is involved in wars, occupation, pain and suffering. Ottoman Empire is about to collapse. Şakir Pasha Family in Büyükkada experiences this collapse, too. But the family would not submit to a destiny. Füreyâ and her aunts Fahrünissa and Aliye first take lessons from private tutors; then are sent to a French school, Notre Dame de Sion. Füreyâ Koral, growing in a world of music, art and literature, chooses philosophy for higher education. On the one hand, she takes violin lessons from Prof. Berger of Hungarian origin. Years later, Füreyâ says of the impression left by this

¹ Ayşe Kulin, Füreyâ, Remzi Kitabevi, 3. Baskı, İstanbul, 2000, s.22.

¹ Ayşe Kulin, Füreyâ, Remzi Kitabevi, 3rd Edition, İstanbul, 2000, p.22.

taşıması gibi, genlerimize sinmiş, iliklerimize işlemiş ve bize özünü vermiştir. Sonraki yaşamlarımızda edindiğimiz her birikim ve tecrübe, her acı ve sevinç, her kazanım ve kayıp, o konağın ruhumuzu yapılayan haricinin üstüne eklenmiştir.”² Füreya Koral’ın teyzeleri Fahrünissa ve Aliye de konağın yaşam biçiminden kendilerine düşen payı alacaklar ve doğal bir sonuç olarak yıllar sonra bunu sanatlarında ortaya koyacaklardır. Osmanlı sanatının günümüzdeki etkisini burada aramak gerekmektedir.

1914’de Füreya’nın büyük babası Şakir Paşa bir kaza sonucu ölür. O sırada Birinci Dünya Savaşı başlamıştır. Türkiye savaş, işgal, acı ve ıstıraplarla iç içedir. Osmanlı İmparatorluğu da çökmek üzeredir. Bu çöküşü Büyükada’daki Şakir Paşa ailesi de yaşar. Ama kötü yazgıya boyun eğilmez ailede. Füreya ve teyzeleri Fahrünissa ile Aliye, önce özel öğretmenlerden ders alırlar, sonra da bir Fransız okulu olan Notre Dame de Sion’a gönderilirler. Müzik, resim, edebiyat dünyası içinde yetişen Füreya Koral, yüksek öğrenim için felsefeyi seçer. Bir yandan da Macar asıllı Prof. Berger’den de keman dersleri alır. Uzun süre aldığı derslerden sonra Füreya, yıllar sonra sanatında bu dersin bıraktığı izi şöyle belirtir: “Prof. Berger’den sanatta mükemmeliyeti, sanatta ödün vermemeyi öğrendim. Sanatta dürüst olmayı, namuslu olmayı da o aşıladı.”³ Bu yüzdendir ki Füreya, yıllar sonra seramik yapmaya başladığında, sanatında ödün vermemeyi aldığı bu derslerde öğrenmiştir.

Şakir Paşa Ailesi’nin tüm bireyleri edebiyat, müzik ve resimle uğraşmaktadır. Füreya’nın büyük babası Şakir Paşa, kapsamlı bir Osmanlı Tarihi yazmış ve aynı zamanda da ödüllü bir fotoğraf sanatçısıdır. Büyük amcası Cevat Paşa da sanata ve edebiyata düşkün bir kişidir. Aile fertlerinden birisi olan Şirin Devrim’in belirttiğine göre, “Şakir (Paşa) aynı zamanda XVI. yüzyıl çini ve seramiklerine me-

course in her art: “I learned perfection in art; not to compromise in art, from Prof. Berger. He taught me to be earnest and honest in art.”³ That is why, when Füreya started to work with ceramics years later, she learned not to compromise from art in those courses.

All members of Şakir Pasha Family were involved in literature, music and art. Füreya’s grandfather Şakir Pasha has written a comprehensive Ottoman History and was also a prized photographer. Her great uncle Cevat Pasha was also interested in art and literature. Quoting a family member, Şirin Devrim; “Şakir (Pasha) was interested at the same time in 16th Century tiles and ceramics. He used to work with clay, trying different glazing techniques”⁴ Füreya’s mother Hakiye Hanım and aunt Ayşe has added a different color to the family by playing the piano very well and her aunts Fahrünissa and Aliye by deal-

ing with the art of painting. Her uncle Cevat Şakir (Fisherman of Halicarnassus), another colorful personality in the family, wrote poems very well and was involved in literature. Füreya Koral was living among these family members, all involved in art, each with a different color and personality; and was absorbing the intensity of art, love, culture and the education she received, and mobility to her spirit, without being aware of it. Author Mina Urgan says about this family as a person knowing the Şakir Pasha Family closely; “Şakir Pasha’s children were all interesting, very friendly and were a little crazy like all interesting, friendly people.”⁵ , demonstrating the colorfulness of the family and has not been able to contain herself from touching upon the uniqueness of Füreya either.

In 1930, Füreya Koral married a landowner named Sabahattin when she was 20.

2 A.g.e., s.22-23.

2 Ibid pp.22-23.

3 Zeynep Oral, “Füreya ile Konuşa.. Konuşa..”, Milliyet Sanat, Sayı. 415 (1 Eylül 1997), s.8.

3 Zeynep Oral, “Füreya ile Konuşa.. Konuşa..”, Milliyet Sanat, No: 415 (September 1, 1997), p.8.

raklıymış. Kil ile çalışır, değişik sırlama teknikleri denemiş.”⁴

Füreyâ'nın annesi Hakiye Hanım ve Ayşe teyzesi çok iyi piyano çalarak, Fahrünissa ve Aliye teyzesi de resim sanatıyla uğraşarak aileye farklı bir renk katmışlardır. Yine ailedeki renkli kişiliklerden birisi olan dayısı Cevat Şakir (Halikarnas Balıkcısı) çok iyi şiir yazıyor, edebiyatla uğraşıyordu. Füreyâ Koral, sanatla içiçe bulunan, her biri ayrı renkte ve kişilikte olan bu aile bireylerinin arasında yaşıyor, sanatın, aşkın, kültürün ve aldığı eğitimin, asaletin yoğunluğunu ruhuna farkında olmadan sindiriyordu. Edebiyatçı Mina Urgan, Şakir Paşa ailesini yakından tanıyan bir kişi olarak bu aileden şöyle bahseder: “Şakir Paşa'nın çocukları, birbirinden ilginç, çok cana yakın ve bütün cana yakın ilginç insanlar gibi, biraz çılgındı”⁵ tanımlamasıyla ailenin çok renkliliğini belirtmiş, içlerinde Füreyâ'nın eşsizliğine de değinmeden edememiştir.

Füreyâ Koral, 1930'da 20 yaşında iken Sabahattin adında bir çiftlik ağası ile evlenir. Hayatı boyunca unutmayacağı üzüntü verici olaylar yaşar bu evliliği sırasında. Sekiz aylık bebeğini kaybeder ve kötü giden evliliğini iki yıl içinde bitirir. Bu arada İstanbul'a, baba evine döner. Bu yıllar arayış içinde olduğu bir boşluk dönemidir. Köklü, kültürlü bir aileye sahip olması, ressam teyzelerinin her an yanında olması, bu sebeple kültür ve sanat ortamının içinde bulunması yetmez Füreyâ Koral'a. Mutsuzdur ve kendini başka şeyler yapmak zorunda hissetmektedir. Bir mesleğinin olmaması, bu kadar bilgi birikimine karşın topluma yararlı olmamak onu üzmektedir. Çünkü o çağdaş bir Cumhuriyet kadınıdır, yerine getirmesi gereken görevleri olduğunu düşünmektedir.

Osmanlı'nın son döneminde yetişen Füreyâ Koral, kadın haklarının tanınmadığı ve kadının yok sayıldığı bir sosyal

ortamda yetişmişti. Füreyâ Koral, aynı zamanda Cumhuriyetin ilk yıllarındaki bir çok yenilik uygulamasına tanık olmuştur. Cumhuriyet'in ilanıyla peş peşe gerçekleşen birçok devrim arasında 1926 Medeni Kanunu'nun kabulü, 1930

She experiences very disturbing events during this marriage she would never forget. She loses her eight-month-old baby and ends her bad marriage in two years. She returns to Istanbul to her father's home. This is a period of emptiness and searching. It is not enough for Füreyâ Koral to have a rooted, cultured family to be with her painter aunts all the time and to be in an environment of culture and art. She is unhappy and feels that she has to do other things. She is also sorry that she has no profession she makes a living on, that she is not useful despite all this knowledge because she is a contemporary Republic woman and believes that there are duties she has to fulfill.

Füreyâ Koral, who grew up in the last period of the Ottomans, was raised in a social environment where there were no human rights and the woman was not recognized. Füreyâ Koral has

been the witness to many new practices in the first years of the Republic. Enactment of Civil Law in 1926, granting of the rights of being elected and voting to women in 1930 were very significant steps for the social status it was hoped women would gain, among many revolutions which took place one after another upon announcement of the Republic. Füreyâ Koral had met the person who prepared these rights for women, Atatürk, when she was 9 years old, for the first time. Later, because of her marriage to Kılıç Ali, she got the chance to be in the same environment with him.⁶ Füreyâ Koral moved to Ankara in 1935 because of her marriage to Kılıç Ali Pasha, a close friend of Atatürk; and she is aware that she has many responsibilities as a contemporary woman.

Füreyâ is one of the best equipped women of the young Republic. She has a good edu-

4 Sirin Devrim, Şakir Paşa Ailesi, 8. Baskı, Doğan Kitapçılık, İstanbul, 2000, s.18.

4 Sirin Devrim, Şakir Paşa Ailesi, 8th Edition Doğan Kitapçılık, İstanbul, 2000, p.18.

5 Mina Urgan, Bir Dinozorun Anıları, 1. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1998, s.137.

5 Mina Urgan, Bir Dinozorun Anıları, 1st Edition, Yapı Kredi Publications, İstanbul, 1998, p.137.

yılında kadına seçme ve seçilme haklarının tanınması, kadınlara kazandırılmak istenen toplumsal statü için çok önemli adımlardı. Füreyâ Koral, kadınlara bu hakları hazırlayan kişiyle, yani Atatürk'le ilk kez dokuz yaşında tanışmıştı. Ve sonra Kılıç Ali ile olan evliliği gereği onunla aynı ortamda bulunma fırsatını yakalamıştı.⁶ Füreyâ Koral, 1935'de Atatürk'ün yakın arkadaşı Kılıç Ali Paşa ile evliliği dolayısıyla Ankara'ya taşınır ve çağdaş bir kadın olarak bir çok sorumlulukları olduğunun farkındadır.

Füreyâ, genç Cumhuriyet'in en donanımlı kadınlarından biridir. İyi bir eğitimi, birkaç yabancı dili vardır, ama bir mesleğe sahip değildir. Füreyâ'nın günleri, eşi Kılıç Ali ile Atatürk'ün yakınında, Çankaya'daki yemeklerde geçmektedir. Atatürk bazen önemli toplantılarda özel konukları için yemek ve sofrâ tanzimini Füreyâ'dan rica etmektedir. Ankara'daki evlilik yılları boyunca yine kendisi için hiçbir şey yapmadan günler geçip gitmektedir. Dokuz yaşında ilk kez görüp aşık olduğu Atatürk'ün yanında olmak bile Füreyâ'nın boşluğa düşmesini engelleyememiştir. Nitekim 1938'de Atatürk'ün ölümüyle Füreyâ ve eşi Kılıç Ali İstanbul'a taşınırlar. İstanbul günlerinde Füreyâ, teyzelerinin sanat ortamına girer, aynı zamanda kocasının, Atatürk'ün ölümüne olan üzüntüsünü gidermeye çalışır. Kılıç Ali'nin oğlu Altemur üvey annesi Füreyâ'yı anılarında şöyle anlatır: "Sanata, kültüre, önem veren bir ailede yetiştiği için Füreyâ da kültürlü ve sanatkar ruhlu idi. Özellikle bana da bu duyguları

cation, speaks a few foreign languages but has no profession. Her days are spent close to Atatürk in dinners in Çankaya with her husband Kılıç Ali. Sometimes, in important meetings, Atatürk asks Füreyâ to arrange food and tables for his special guests. Days are going by without doing anything for herself during these years of marriage in Ankara. Being beside Atatürk, whom she first saw and fell in love with when she was nine years old, did not stop Füreyâ to fall into this emptiness. In fact, upon Atatürk's death in 1938, Füreyâ and her husband Kılıç Ali moved to İstanbul. In İstanbul days, Füreyâ once again went into the art setting of her aunts and also tried to console her husband on Atatürk's death. Kılıç Ali's son Altemur talks about Füreyâ, his step mother, as follows: "Füreyâ was cultured and had an artist's spirit as she was raised in a family committed to art and culture. She tried to give me these feelings too. As long as she was married to my father, she didn't reveal her talent for art which is, I guess, patriarchal in the family. She just loved beautiful things, decorated her home with taste, prepared nice guest tables and hosted her guests well."⁷

As her days go on without purpose in emptiness and search, Füreyâ's fragile body is inflicted with tuberculosis. A period of treatment to last years would start after this stage. She stayed in a sanatorium for treatment in Switzerland for two years. She started to make ceramic objects with plastic clay her aunt Aliye brought her for passing time as she was lying in her sick bed in Leysen in 1947. She also

⁶ Aysegül Türedi Özen ve Ünal Doğu, "Cumhuriyet Dönemi Seramik Sanatçımız Füreyâ Koral", Seramik Türkiye, No.5 (Temmuz-Eylül 2004), s.103.
⁶ Aysegül Türedi Özen and Ünal Doğu, "Cumhuriyet Dönemi Seramik Sanatçımız Füreyâ Koral", Seramik Türkiye, No.5 (July-September 2004), p.103.

vermeye çalıştı. Füreya babamla evli olduğu sürece ailede herhalde ataerkil olan sanat kabiliyetini açığa vurmadı. Güzel şeyleri sevmekle, evini zevkle tanzim edip, güzel misafir sofraları hazırlamak ve konuklarını güzel ağırlamakla yetindi.”⁷

Günleri amaçsızca, boşluk ve arayış içinde devam ederken, Füreya'nın nazik bedeni vereme yakalanır. Bu aşamadan sonra yıllarca sürececek bir tedavi süreci başlayacaktır onun için. İsviçre'de tedavi için iki yıl kadar sanatoryumda yatar. Leysin'de 1947'de hasta yatağında yatarken Aliye teyzesinin “oyalanması için” getirdiği plastik hamurlarla seramik yapmaya başlar. Bu arada özel resim dersleri alır. Sanatoryumda yattığı süre içinde yontu, seramik ve resim çalışmaları devam eder. Özellikle plastik hamur ilgisini çekmiştir Füreya'nın. Seramik üzerine kitaplar aldırır ve tekniklerini öğrenir. A. Kılıç'ın ifadesiyle, “bu sanatoryumda Füreya hem yeniden sağlığına kavuştu, Türk seramikçiliği de ona.” 1949'da yine tedavisi sırasında sanatoryum dışında İsviçre'nin Lozan kentinde bir dostunun yardımıyla seramik atölyesi bulur. Füreya artık amaçsız ve isteksiz değildir. Yaşamına yön verecek olan seramik sanatına dört elle sarılır. İşte yıllardır aradığı, ancak ne olduğunu bilemediği şeyi, çamurun içindeki ateş sıcaklığında “seramikte” bulmuştur. Füreya Koral artık seramik sanatıyla örülü, tutkuyla sarılacağı seramikle yeni bir yaşama hazırlanmaktadır.

Seramik'le Yaşam

Füreya Koral on altılı yaşlarda iken, babasının silah arkadaşı olan Mustafa Kemal Atatürk ve eşi

took private art lessons. Her sculpture, ceramic and art studies continued during the period she stayed at this sanatorium. Especially plastic clay drew Füreya's attention. She has books on ceramics bought and learns their techniques. In A. Kılıç's words; “Füreya gains her health in this sanatorium and also Turkish art of ceramics gained her”. She found a ceramic studio with the aid of a friend in the city of Lausanne in Switzerland outside the sanatorium during her treatments in 1949. Füreya is not without purpose or will any more. She embraces the art of ceramics which will guide her life. She has found the thing she searched for over the years but didn't know what it was, in the heat of fire in clay; the “ceramic”. Füreya Koral is now ready for a new life with ceramic she will embrace with passion.

Life with Ceramics

When she was sixteen years old; her father's friend from the military, Mustafa Kemal Atatürk, and wife Latife Hanım visited Füreya's family. After dinner, Füreya Koral played a concerto for Atatürk with violin and asked Atatürk to write something in her diary after the great praises she got. With the words; “Füreya Hanım, I see that you are very hard working person. The nation expects a lot from you. You have to work and give things to the country.”⁸ Atatürk prepared the most basic foundation for Füreya Koral's searches and her wish for producing. Maybe Füreya did not become a good violin player; but ceramic, another field of art, had embraced her. After this stage, Füreya Koral would go wherever the fire of ceramic took her.

⁷ Altınur Kılıç, Kılıç'tan Kılıç'a, 1. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2005, s.76-77.
⁸ Altınur Kılıç, Kılıç'tan Kılıç'a, 1st Edition, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2005, p.76-77.

Latife Hanım, Füreya'nın ailesine bir ziyaret yapmıştır. Füreya Koral, yemekten sonra Atatürk'e kemanıyla bir konçerto çalmış, kendisine yapılan müthiş övgülerden sonra, anı defterine Atatürk'ün bir şeyler yazmasını rica etmiştir. Atatürk de: "Füreya hanım görüyorum ki siz çok çalışkan bir insansınız. Millet sizden çok şey bekliyor. Siz çalışmalı ve bir şeyler vermelisiniz memlekete"⁸ diyerek Füreya Koral'ın arayışlarına, üretme isteğine en temel zemini hazırlamıştı. Füreya belki iyi bir keman sanatçısı olamamıştı ama sanatın başka bir alanı olan seramik, onu sarıp sarmalamıştı. Ve bu aşamadan sonra Füreya Koral'ı seramik ateşi, nereye götürürse o da bu ateşin peşinden gidecekti. 1950 yılında seramiğin sanat olarak algılandığı Paris'e gider. Burada ünlü seramikçi Serre'nin desteğiyle bulduğu özel bir atölyede çamuru yoğurup şekillendirmeye başlar, bir yandan da tedavisi için sağlık kontrollerini olmaktadır. Füreya'nın otuz yedi yaşında iken hastalığı sırasında oyalanmak için tanıştığı seramik sanatı, hayatını tamamiyle kaplamaya başlar ve ona enerji verir. Seramikle olan birlikteliğinden çok memnundur. Belki de yıllardır aradığını toprakta, ona verdiği biçimlerde, seramiğin sıcaklığında bulmuştur.

Füreya Koral, Paris'te 1951 yılında üç boyutlu, çoğunluğu duvar panolarından oluşan ilk seramik sergisini açar. Bu serginin içinde resimleri, litografi çalışmaları da vardır. Paris'teki sanat eleştirmenlerinden ve sanatçılardan olumlu eleştiriler alır. Füreya'nın sergisinden bir eleştirmen, "Füreya'nın, bu Türk sanatçısının sergisi, Doğu ile Batı kültürünün bir sentezidir."⁹ diyerek Füreya'nın sanatına dikkatleri çeker. Artık tamamen seramikçi olmaya karar vermiştir Füreya Koral. Aynı yıl İstanbul'a döner, yanında seramik fırını ve boyalarını da getirir. Paris'te açtığı sergi Füreya'nın Anadolu'sunu yansıtmaktadır. Bu ilk sergisinde hat sanatından, Türk işlemelerinden esinlenen duvar panoları yer alır, bazı panolar da Mevlevi dervişlerinin semalarını yansıtır gibidir. Türkiye'ye döndüğünde ikinci sergisini 1951'de İstanbul'da, Türkiye'nin ilk sanat galerisi olan Maya Sanat Galerisi'nde açar. 1950'li yıllar Türkiye'de sanayileşme ve kalkınma yolunda önemli adımların atıldığı yıllardır. Füreya Koral, Türkiye'nin ilk kadın seramik sanatçısı olarak Türkiye'nin ilk seramik sergisini açmıştır. Füreya Koral yine ilkleri yaşamaya devam eder. 1951'in sonlarında evinde ilk seramik atölyesini de açarak Türk halkını, aydınını seramik sanatıyla tanıştır. Bundan sonra hastalığı tekrar eder ve riskli bir ameliyat geçirir.

In 1950, she went to Paris where ceramic was perceived as art. Here, she started to knead and shape clay in a private studio she got to find with the famed ceramicist Serre's support. On the other hand, she is going through medical checks for her treatment. The art of ceramic she was introduced to during her sickness when she was thirty-seven years old, started to cover her life fully, energizing her. She was very happy with her togetherness with ceramics. Maybe she had found what she was longing for years in earth, in the forms she gave earth and the warmth of ceramics.

In 1951, Füreya Koral held her first ceramics show in Paris, comprising mostly three-dimensional murals. This show featured her painting and lithography works as well. She received positive criticisms from art critiques and artists in Paris. A critique said about Füreya's show; "The show by Füreya, this Turkish artist, is a synthesis of eastern and western cultures"⁹, drawing attention to Füreya's art. Füreya had decided to become a full-time ceramicist. She returned to Istanbul the same year, carrying along her ceramic kiln and dyes. The show she opened in Paris reflected Füreya's Anatolia. This first show featured murals inspired by the art of calligraphy and Turkish embroidery; with some murals reflecting the worlds of Mevlevi dervishes. When she returned to Turkey, she held her second show in Istanbul in Turkey's first art gallery, Maya Art Gallery, in 1951. 1950s are years when major steps were taken towards industrialization and development in Turkey. Füreya Koral has held Turkey's first ceramic show as the first woman ceramic fine artist of Turkey. Füreya Koral continues to achieve firsts. At the end of 1951, she opened her first ceramic studio, introducing Turkish public and intellectuals to the art of ceramics. Then, her illness recurred and she underwent a risky operation.

Upon her return to her country, she was totally free of tuberculosis. For her, relief from tuberculosis meant embracing ceramics even more. Saying; "At last I am taking a comfortable breath but I have to give back what I received"¹⁰ and embraced the art of ceramics at full speed after this stage. The phase of marriage with ceramics started in Füreya's life. Her love of ceramics led to a divorce in 1954 and she made her final marriage with the art of ceramics. She moved from the home she shared with Kılıç Ali to Şakir Pasha Building. She started everything anew in her life. She was alone and free on this road. This freedom would be enough for her to create new ceramic art and also to overcome difficulties. She set up her studio-home environment in this apartment. This was her tiny, new nest. Year 1955 is full of successes for her. She received her first international ceramic award. As Ayşe Kulin says in her novel Füreya;

⁸ Kulin, Füreya, s.82.
⁸ Kulin, Füreya, p.82.
⁹ A.g.e., S.225.
⁹ ibid, p.225.

Yurda döndüğünde veremden iyice kurtulmuştur. Onun için veremden kurtulmak seramiğe daha çok sarılmak demektir, "çok şükür rahat bir soluk alıyorum, ama aldığımı vermem gerek"¹⁰ der ve bu aşamadan sonra seramik sanatına canla başla sarılır. Seramikle olan evlilik süreci başlar Füreya'nın hayatında. Seramiğe olan aşkı, eşinden 1954'de boşanmasına yol açar ve en son evliliğini seramik sanatıyla yapar. Kılıç Ali ile paylaştığı evden Şakir Paşa Apartmanı'na taşınır. Hayatında, her şeye yeniden başlar. Bu yolda tek başına ve özgürdür. Bu özgürlüğü yeniden seramikler yaratmasına da yetecektir, zorlukları aşmasına da. Bu apartmanda atölye-ev olan ortamını kurar. Burası onun minicik, sıcak yeni yuvasıdır artık. 1955 yılı başarıyla dolu bir yıldır onun için, ilk uluslararası seramik ödülünü alır. Ayşe Kulin'in Füreya romanında belirttiği gibi, "iki küçük bölmeden oluşan minicik atölye konutunda Füreya, sevgisini ve sanatını yıllarca bir ipek böceği gibi örer, elinin, gözünün ve yüreğinin nuruyla, dostlarından ve sanattan oluşan bir dünya yaratacağı."¹¹

Bu küçük atölye-ev her gün dostlarıyla, öğrencileriyle, ailesindeki renkli kişiliklerle dolup taşar. Artık ekmeğini sanatından, eliyle şekil verdiği seramiklerinden kazanmaktadır. Narin bedenini, veremden yeni kurtulmuş ciğerlerini düşünmeden gece gündüz seramik yapmakla uğraşmaktadır. Canını hiçe sayarak yatağını fırının yanına kurar. Peki niçin seramik vardı Füreya Koral'ın dünyasında, niye başka bir şeye böylesine bir tutkusu yoktu? Bu sorunun cevabını Füreya yıllar önce şöyle vermiştir: "Başlangıçta (1947-1951) yurtdışında tedavi görürken, doktorlar ciğerlerimle uğraşırken ben de kağıtlarla, boyalarla, çamurla uğraşmaya koyuldum. Yani önceleri heykel, resim ve seramik hep vardı benim için... sonra... sonra seramiği seçmemin tek nedeni çok sevmem. Çamurla, toprakla oynamayı çok sevdim..."¹² Evet, Füreya çok sevdiği için seramiği seçer. Bu çok bilinçli bir seramik sevgisidir. Daha ilk yaptığı eserlerinden çıkış noktasından bellidir Füreya'nın bilinçli sevgisi. Bu sevginin, sadece tutkuya ve duyguya dayalı olmadığı, sanatını yaparken, kendi kültürünü araştırmasından, bu kültürün izlerini eserlerine taşımasından anlaşılabilir.

"Weaving her love and art just as a silkworm over the years; Füreya, in the tiny studio-home comprising two small chambers, would create a world comprising her friends and art with the light of her hand, eye and heart."¹¹

This tiny studio-home was filled with friends, students and colorful personalities of her family everyday. She started to earn her living from her art, her ceramics she shaped by her hand. She kept on producing ceramics night and day without thinking about her fragile body, her lungs just free from tuberculosis. She set up her bed beside the kiln with no concern for her life. Why was ceramic in Füreya Koral's world and why didn't she have any other passion? Years later, Füreya gave the answer to this question as follows: "In the beginning (1947-1951) when I was getting treatment abroad, when doctors worked on my lungs, I was working with pieces of paper, dyes and clay. I mean, at the beginning; there was sculpture, art and ceramic all for me... then... then the reason why I chose ceramics is because I loved it too much. I loved to play with clay, with the earth a lot..."¹² Yes, Füreya picked ceramics because she loved it so much. This is a very conscious love for ceramics. Füreya's conscious love could be told from the starting point of her works. It can be told this love isn't just based on passion and feeling; from her investigation of her own culture, from her carrying the traces of this culture to her works when making her art.

Füreya Koral's Ceramic Studio

Füreya Koral set up Turkey's first ceramic studio. This studio served as home to artists and philosophers of the period. Füreya Koral, playing host to famed authors and artists, people of culture and philosophy from Yaşar Kemal to Ahmet Hamdi Tanpınar, from Bedri Rahmi Eyüpoğlu to Abidin Dino and her uncle Cevat Şakir Kabaağaç; guided herself and the students who worked beside her to various fields of art and nurtured them. She has told Ayşe Kulin, who had written a novel on her; "Impressions from Sabahattin Eyüpoğlu's Anatolia, Cevat Şakir's blue voyages, the

10 Ferit Edgü, "Füreya, Kuğunun Son Sarkısı", Milliyet Sanat, Sayı.415 (1 Eylül 1997), s.7.

10 Ferit Edgü, "Füreya, Kuğunun Son Sarkısı", Milliyet Sanat, No.415 (September 1, 1997), p.7.

11 Kulin, Füreya, s.264.

11 Kulin, Füreya, p.264.

12 Zeynep Oral, "Füreya'nın 30 Yıllık Seramik Serüveni", Milliyet Sanat, Sayı.25 (Haziran 1981), s.33.

12 Zeynep Oral, "Füreya'nın 30 Yıllık Seramik Serüveni", Milliyet Sanat, No.25 (June 1981), p.33.

Füreyâ Koral'ın Seramik Atölyesi

Türkiye'nin ilk seramik atölyesini Füreyâ Koral kurmuştur. Bu atölye o dönemin sanat ve düşünce insanlarına ev sahipliği yapıyordu. Yaşar Kemal'den, Ahmet Hamdi Tanpınar'a, Bedri Rahmi Eyüpoğlu'ndan Abidin Dino'ya ve dayısı Cevat Şakir Kabaağaç'a kadar dönemin ünlü edebiyatçı, sanatçı, kültür ve düşünce insanlarını atölyesinde ağırlayan Füreyâ Koral, hem kendini hem de yanında çalışan öğrencilerini sanatın farklı alanlarına yöneltip, doyuruyordu. Bu durumu, kendisi hakkında yetkin bir roman yazmış olan Ayşe Kulin'e şöyle anlatır: "Burada üretilen sanatta, Sabahattin Eyüpoğlu'nun Anadolu'su, Cevat Şakir'in mavi yolculukları, Amazon'u yakından tanıyan Alain Gheerbrant'ın yerlilerinden izler yansıdı. Kendi gördüklerinin yanısıra, dostlarının dile getirdiği güzellikler de panolarında ve tabaklarında soyut figürlere dönüştüler."¹³

Füreyâ Koral'ın öğrencileri bu toplantılarda, sanat sohbetlerinden kendilerine düşen payı ve kültür birikimini farkında olmadan atölyede çalışırken alırlardı. Öğrencisi M. Tüzüm Kızılcan kendisi için atölye-okul olan bu sıcak ortamı şöyle anlatır: "Hepimiz aynı mekanda otururduk ve bütün sohbetlerden bir şeyler kapmaya çalıştık. Füreyâ'nın atölyesi benim için bir ibadet yeri gibiydi. Şu anda bile tarif edemediğim duyguları yaşadım. Saydım, sevdim ve çekindim."¹⁴ Füreyâ Koral, seramiği üretip, paylaştığı gibi bir yaşam biçimine de dönüştürmüştü. Kendisiyle yapılan bir röportajda, "benim için seramik her şeyden önce bir araç, kitap, müzik gibi... Dünyayı ifade etmek, kendi dünyayı yaşamak, yaşayabilmek için paylaşabilmek için bir araç... Yani seramik yalnızca bir süs eşyası, bir tüketim malı değil..."¹⁵ diyerek seramik sanatına bakış açısını da yansıtmıştı. Onun öncülüğünde başlayan, yeni oluşan seramik sanatının kapılarını, tüm sanatçı dostlarına, seramik meraklılarına ve öğrencilerine açmıştır. Türkiye'nin dünyaca başarılı seramik sanatçıları, onun atölye-okulunda yetişmiştir. Bingül Başarır, Alev Ebüzziya bu sanatçılardan sadece ikisidir.

natives of Alain Gheerbrant who knew the Amazon closely were reflected on the art generated here. Beside what they saw themselves, the beauties articulated by friends also were transformed into abstract figures in their work and plates."¹³

Füreyâ Koral's students got their share of art conversations and culture accumulation at these meetings without knowing. Her pupil M. Tüzüm Kızılcan tells of this warm environment which is a studio school for him as follows: "We all sat in the same place and tried to get things from all conversations. Füreyâ's studio was like a temple for me. I experienced feelings which I can't even describe now. I respected, love and didn't dare to"¹⁴ Füreyâ Koral turned ceramics into a lifestyle just as she generated and shared it. In an interview with her, she said; "For me, ceramic first of all is like a tool, book, music... A tool to express the world, to live my own world for living and sharing... I mean ceramic is not just a decorative item, an object of consumption..."¹⁵, reflecting her perspective on the art of ceramics. She opened the doors of the art of ceramics which started under her leadership to all her art-loving friends, ceramic enthusiasts and her pupils. Turkey's world renowned ceramic artists were raised in her studio school. Bingül Başarır and Alev Ebüzziya are just two of these artists.

Füreyâ Koral added new ones to her significant successes, receiving international awards. In 1957, she visited South America under Rockefeller grant, getting the chance to study Maya and Aztec cultures. Her art was further enriched after these trips. She was an artist believing that one had to have a cultural accumulation and to synthesize it to make art. Her philosophy education, her extensive reading and her supporting this with contemporary

13 Kulin, Füreyâ, s.264.

13 Kulin, Füreyâ, p.264.

14 M. Tüzüm Kızılcan, "Sevdim", Seramik (Sanat, Bilim, Teknoloji), Sayı.4 (Ağustos 1998), s.25.

14 M. Tüzüm Kızılcan, "Sevdim", Seramik (Sanat, Bilim, Teknoloji), No.4 (Ağustos 1998), p.25.

15 Zeynep Oral, "Füreyâ", (15 Şubat 1993 Tarihli Milliyet Sanat'ta yayımlanan röportajdan alınmıştır.), Seramik (Sanat, Bilim Teknoloji), Sayı.4 (Ağustos 1998), s.22.

15 Zeynep Oral, "Füreyâ", (Excerpted from interview published in Milliyet Sanat of February 15, 1993), Seramik (Sanat, Bilim Teknoloji), No.4 (Ağustos 1998), p.22.

Füreyâ Koral, yukarıda belirttiğimiz önemli başarılarına yenilerini ekler, uluslararası ödüller alır. 1957 yılında Rockefeller bursuyla Güney Amerika'ya gidip burada Maya ve Aztek kültürünü inceleme fırsatı bulur. Bu gezilerden sonra sanatı daha da zenginleşir. Seramik yapmak için kültür birikimine sahip olmak ve bu birikimin de sentezi ni yapmak gerektiğine inanan bir sanatçıdır. Felsefe eğitimi alması, çok okuması ve bunu çağdaş gelişimlerle desteklemesi sanatında, farklı yorumlamalara götürmüştür onu. Narin, asil, prensipli, kültürlü, çalışkan bir Cumhuriyet kadını olmasının yanısıra bildiği her şeyi paylaşan, dostluğa önem veren bir sanatçıdır Füreyâ Koral. Bu birikimlerinin sonucunda ölümsüz eserler ortaya koymuştur. Çağdaşları olan Picasso ve Miro gibi ünlü ressamların öncülüğünü yaptığı modern seramik akımını, kendi kültürüyle yoğurarak yarattığı, Batı ve Doğu sentezi olan kendine özgü modern seramiklerini, 1950'lerden sonra Türk halkına ve aydınına tanıtmıştır.

Füreyâ Koral'ın Sanatı

Füreyâ'nın yakın dostu ve atölyesinin müdavimlerinden Ahmet Hamdi Tanpınar seramiği ve seramikçiyi eski Türk sanatlarının en önemli çehresi olarak değerlendirmektedir. Eskilerin bu sanata çok önem verdiklerini ama aynı zamanda bir geleneksel döngü içerdiğini de belirten Tanpınar, Füreyâ'nın bir sergisi üzerine kaleme aldığı yazısında görüşlerini şöyle belirtir: "Geçmiş zamandaki bu zenginliği ve ehemmiyeti, seramiği, tıpkı musikimiz gibi, bizim için çok tehlikeli kılmıştı. Füreyâ'da en beğendiğim tarafı, bu tehlikeyi ilk sergisinden sonra derhal sezmesi, eskinin alışılmış modalarından faydalanmaya kalkmaması, onu kendi aleminde rahat bırakarak yeni ifade vasıtaları aramasıdır."¹⁶ Bu yaklaşım ile Füreyâ Koral'ın eski halk sanatlarımızdan yola çıktığını, ama buna kendine özgü ve çağdaş bir yorum katarak seramiğe yeniden farklı bir görünüş verip, yorumladığını anlamak hiçte zor değil.

Tanpınar'ın da değindiği gibi Füreyâ'nın ilk çalışmaları folklorik öğelere yaklaşım şeklindedir.

developments took her to different interpretations. Besides being a slender, noble, cultured and hard-working Republican woman with principles, Füreyâ Koral is an artist sharing everything she knew, committed to friendship. She has produced immortal works as a result of these attributes. She introduced the modern ceramic trend pioneered by famed artists like Picasso and Miro who were her contemporaries and her original modern ceramics which were the synthesis of the west and the east she generated using her own culture, to Turkish public and intellectuals after 1950s.

Füreyâ Koral's Art

Ahmet Hamdi Tanpınar, one of the regulars of Füreyâ's studio, who was also her close friend, deems ceramic and the ceramicists as the most important face of ancient Turkish arts. Tanpınar, stating that the ancients were committed to this art and that it also incorporated a traditional cycle, says the following in an article he wrote on a Füreyâ show: "This richness and importance in the old times has made ceramics very dangerous for us just like our music. What I like most with Füreyâ is her perceiving this danger right after her first show, her not trying to take advantage of the traditional fashions of the old and her search for new vehicles of expression, leaving them alone in their own worlds"¹⁶ It is not very hard to understand that with this approach Füreyâ Koral started from our ancient folk arts but she gave a new different look to ceramics and interpreted it, adding an original contemporary interpretation.

As Tanpınar said, Füreyâ's first works were approaches to folkloric elements. She knew how to take advantage of old çevre motifs, embroideries and calligraphic work consciously. After her first period where she was influenced by Mevlevi dervishes and whirls,

¹⁶ Ahmet Hamdi Tanpınar, Yaşadığım Gibi, Türkiye Kültür Enst. Yayınları, İstanbul, 1970, s.429.
¹⁶ Ahmet Hamdi Tanpınar, Yaşadığım Gibi, Türkiye Kültür Enst. Publications, İstanbul, 1970, p.429.

Eski çevre motiflerinden nakışlardan yazı sanatlarından bilinçli bir şekilde yararlanmasını bilmıştır. Bu dönemde Mevlevi dervişlerin ve semahlardan etkilendiği birinci çalışmalarından sonra ikinci dönem çalışmalarında Hitit sanatının etkileri görülür. Bu çalışmalarında çağdaş bir yorumun ve uyarılmanın usta işi eserler ortaya çıkacaktır. Hitit motifleri, tabaklarına ve diğer çalışmalarına girer. Ayrıca seramiği mimariyle bütünleştirerek iç ve dış duvarlarda seramiklerini uyarlar. Füreya'nın seramik panoları Anadolu koka bir resim havasındadır. Eserlerinde bir ressamın elinden çıkmış gibi bir pentür tadı gözlenir. Çalışmalarında bir devamlılık görülür. Tabakları yıllarca kullanılan günlük eşya formatından çıkararak onları tıpkı bir resim panosu gibi evlerin iç duvarlarına taşır, böylece seramik tabakları kullanım amacının dışında duvarda asılan bir resim gibi algılatmayı başarır.

Tabaklarında kuşları, balıkları, baykuşları işler. Yinelemenin tuzağına düşmeden ve birbiriyle açılan, bütünleşen tatlarla çeşitlemelere yönelir. Bunlar daha sonra üç boyutlu olarak çıkar karşımıza. Yapıtlarında Eski Yunan ve Girit sanatından izler taşıyan sivri uçlar yer alır. Bundan sonra 1963 yılında tekniğini kendi keşfettiği Gres çalışmaları yer alır eserlerinde. Bir bakıma tek renk ya da renksiz çalışmanın doğal bir sonucudur bu. Giderek beyaz, ışığı geçiren porselenlere yönelir. 1970'lere kadar soyutlama yaptığı duvar panoları yapmaya devam eder. Buradaki amaç, duvarlar süslensin diye değil, çiniyi yeniden çağdaş bir yorumla yaşatmak adınadır. Son çalışmalarından bir öncesi olan seramik evler, mahalleler bütün bu çalışmalarının bir sentezidir. Her biri başlı başına özgün olan evler, bir araya getirildiğinde bir bütünlük oluşturur. Füreya, yaşamının sonlarına yaklaştığı 85'li yaşlarda ise artık son final çalışması olan içi boş, sırsız (terracotta), başında, gözlerinde veya vücudunda derin boşluklar olan figürler yaparak

the impact of Hittite art is observed in her second period works. Works of a contemporary interpretation and masterful adaptation appeared in this period. Hittite motifs are found in her plates and other works, too. She also applies her ceramic art on interior and exterior walls, integrating ceramics with architecture. Füreya's ceramic murals have the atmosphere of a painting smelling of Anatolia. The taste of a painting of a fine artist is observed in her works. There is continuity in them as well. She takes the plate away from being a daily utilitarian ware used over the years and carries it to the interior walls of homes just like a mural; so she succeeds in having ceramic plates to be perceived as a painting hung on a wall outside its use.

Birds, fish and owls are the themes of her plates. She moves towards diversification with flavors opening to themselves, becoming a whole with each other, without falling into the trap of repetition. Later on, these appear before us in three dimensions. Pointed ends, bearing the traces of Ancient Greek and Cretan art, can be found in her works. Then, in 1963, we see her Gres works, the technique of which she invented herself. This is a natural consequence of a single color or colorless application. In time, she moves towards white, translucent porcelain. She continued to make abstract murals until 1970s. The purpose here is not to decorate walls but to have china live again through a contemporary interpretation. Ceramic homes, neighborhoods; her penultimate works, were a synthesis of all these works. Homes, which were all original, created a whole when brought together. In her 85th age as she neared the end of her life, Füreya tried to emphasize our social loneliness and

Emel Mülayim Oral, Füreyâ Koral, Hamiye Çolakoğlu

toplumsal yalnızlığımızı ve günümüzün dejenere olan insan kimliğini vurgulamaya çalışmıştır. 1997 yılında, 87 yaşında vefat ettiğinde geride, ölümsüz eserler ve atölyesinde yetiştirdiği onlarca yetenekli seramik sanatçısı bırakmıştır. Yine Tanpınar'ın ifadesiyle Füreyâ, Türk sanatının bütün bir köşesini dolduran büyük ve feyizli bir mevsime benzer. Yeri belki de hiç doldurulmayacak kadar özel bir mevsimdir Füreyâ Koral.

Sonuç

Füreyâ Koral, Türkiye'de modern seramik sanatının başlaması ve gelişip tanınmasında öncü bir kadındır. Selçuklularla Anadolu'ya giren geleneksel seramik sanatımıza kültürü, çok yönlü sanatçı kişiliği ve ürettiği kendine özgü modern seramiklerle farklı bir soluk getirmiştir. Şakir Paşa Ailesi'nde yetişmesi, bir Cumhuriyet kadını olması, Mustafa Kemal Atatürk'ün yakın çevresinde yer alması, devrimleri görmesi ve köklü, kültürlü bir ailede yetişmesi sanatının zeminini hazırlamıştır. Kendi deyimiyle seramik onun için bir iş, bir çalışma değil bir yaşam biçimidir. Seramiğin içinde, seramikle birlikte yeniden kitaplar, müzik, şiir, edebiyat ve tiyatro vardı onun yaşamında. Seramikle içiçe olmak tüm yaşamını kaplamıştı. Türkiye'nin ilk kadın seramik sanatçısı konumundaki Füreyâ Koral geleneksel anlamda süregelen seramikçiliğimizi çağdaş boyuta taşıyan, "seramik sanatı" sınıflandırmasını toplumumuza tanıtan ve bunu gerçek hayata geçirmiş bir sanatçıdır. Eserleri hep yalın bir anlatım içinde yapılmış olup, hepsini bir ifade aracı olarak kullanmıştır. O, seramiğin ateşten oluşan ana kraliçesi olarak belleklerde ve seramik sanatında yerini çoktan almıştır. Seramik Sanatı'nda ölümsüz ve yeri doldurulamayacak bir yere sahip olan Füreyâ Koral'ı bütün seramikçiler olarak ölümünün onuncu yıl dönümünde saygıyla anıyoruz.

the degenerated human identity of today, making hollow terracotta figures with deep gaps in their heads, eyes or bodies. When she died at 87 in 1997, she left behind immortal works and tens of talented ceramic fine artists she developed in her studio. Again, in Tanpınar's works, Füreyâ looks like a big and knowledgeable season, filling a whole corner of Turkish art. Füreyâ Koral maybe is a special season which perhaps will never be replaced.

Conclusion

Füreyâ Koral is a pioneer woman in the initiation, development and recognition of the modern ceramic art in Turkey. She introduced a different breath into our traditional ceramic art, which came to Anatolia with the Seljukis, by her multifaceted artist personality and her original modern ceramic works. Her growing up in Şakir Pasha family, her being a woman of the Republic, her being part of the close circle of Mustafa Kemal Atatürk, her having seen the revolutions and her having been raised in a rooted cultured family had paved the way for her art. In her own words; for her, ceramic is not a job but a way of life. Inside ceramics, with ceramics, there were books, music, poems, literature and theater in her life. Being intertwined with ceramics encompassed her whole life. As the first woman ceramic fine artist of Turkey, Füreyâ Koral is an artist who carried our traditional ceramics to a contemporary dimension, who introduced the classification of "ceramic art" to our society and who was able to launch it. She always used a simple expression for her works and has used all of them as a tool of expression. She took her place long ago in memories and in the art of ceramics as the mother queen of ceramics, made of fire. We remember Füreyâ Koral who has an immortal and irreplaceable place in the art of ceramics with respect, in the tenth anniversary of her death, as all ceramicists.